

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA LATA 2026 -2029

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii doprecyzowuje strategię gminy Białopole w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz sposoby minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z nadużywania alkoholu i używania środków odurzających. Prezentowany Program jest kontynuacją działań podejmowanych w gminie Białopole w latach poprzednich.

Program przedstawia sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z ustaw:

- z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Program w części dotyczącej przeciwdziałania narkomanii realizuje zadania własne gminy wynikające z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

- ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Program składa się z ośmiu następujących rozdziałów:

1. Charakterystyka gminy Białopole pod kątem nadużywania alkoholu oraz używania środków odurzających.
2. Zasoby lokalne wykorzystywane przez Urząd Gminy Białopole w podejmowaniu działań mających na celu profilaktykę oraz rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii.
3. Podmioty pozalokalne współpracujące z Urzędem Gminy Białopole w podejmowaniu działań dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.
4. Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
5. Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Finansowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
8. Roczny raport z wykonania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji.

Niniejszy program uwzględnia założenia Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2026, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia (Dz. U. z 2021 r. poz. 642), przedłużonego na rok 2026.

Rok 2026 objęty jest obowiązywaniem Narodowego Programu Zdrowia. Lata 2027-2029 stanowią okres przejściowy, w którym realizacja Programu opiera się na obowiązujących przepisach prawa, dotychczasowych celach i kierunkach polityki zdrowotnej państwa oraz doświadczeniach wynikających z Narodowego Programu Zdrowia, do czasu przyjęcia nowego Narodowego Programu Zdrowia, na kolejną perspektywę czasową.

Program jest spójny z gminnym programem współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, strategią rozwiązywania problemów społecznych

na lata 2026-2034, a także programami wychowawczo-profilaktycznymi szkoły prowadzonej przez gminę Białopole.

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest Urząd Gminy Białopole.

Realizację programu koordynuje powołany przez Wójta Gminy pełnomocnik do spraw realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rozdział 1

Charakterystyka gminy Białopole pod kątem nadużywania alkoholu oraz używania środków odurzających

Dane demograficzne: ewidencja ludności Gminy Białopole – wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. – liczy 2855 mieszkańców (1420 - mężczyzn, 1435 - kobiet).

W 2024 roku:

1) z terenu naszej gminy w Ośrodku Profilaktyki, Diagnozy i Terapii Zdrowia Psychicznego w Chełmie, z porad korzystało 27 osób, natomiast z warsztatów i zajęć terapeutycznych w Stowarzyszeniu Klubu Abstynenta "Odnova" w Chełmie mieszkańcy naszej gminy nie uczestniczyli.

2) do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Białopolu nie wpłynęły procedury „Niebieska Karta”.

3) na dzień 31 grudnia 2024 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie było zarejestrowanych ogółem 82 bezrobotnych (w tym 39 mężczyzn i 43 kobiet), z czego z prawem do zasiłku 7 osób (w tym 2 mężczyzn i 5 kobiet).

4) 52 rodziny (157 osób) było objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białopolu, według szacowań pracowników socjalnych 4 z ogółu tych rodzin dotknięte są problemem alkoholowym.

5) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- nie wpłynęły wnioski dotyczące wszczęcia procedury wobec osób nadużywających alkoholu. Nie skierowano również żadnych osób na badania do biegłego sądowego w celu przeprowadzenia badań i sporządzenia na tej podstawie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu ani nie złożono wniosków do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia.

6) Punkt Informacyjny – Konsultacyjny:

Osoby potrzebujące wsparcia, zarówno doraźnego jak i długofalowo korzystały z pomocy w punkcie konsultacyjno-informacyjnym. Ogółem punkt działał 12 razy w roku (dyżury odbywały się raz w miesiącu) z czego skorzystało 9 osób. Łącznie udzielono około 39 porad i przeprowadzono rozmowy dotyczące m.in. problemu nadużywania alkoholu (w tym uzależnienia), a także wsparcia dla członków rodzin osób nadużywających alkoholu. Udzielane porady obejmowały wyjaśnienia mechanizmów choroby alkoholowej, możliwości jej leczenia, oraz pomoc w przygotowaniu różnych pism procesowych i urzędowych.

7) w placówce leczenia uzależnień, która znajduje się w Chełmie 1 osoba realizowała terapię odwykową (dotyczy osób uzależnionych oraz współuzależnionych).

8) według informacji przesłanej przez Komisariat Policji w Żmudzi na terenie gminy Białopole w 2024 roku stwierdzono:

- 17 interwencji w miejscach publicznych dotyczących spożywania alkoholu,
- 3 interwencje związane z posiadaniem środków odurzających lub substancji psychotropowych,
- 2 interwencje domowe z udziałem osób nietrzeźwych,
- 8 przypadków zatrzymania osób za prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości,

Odnotowane interwencje domowe Policji nie muszą skutkować wszczęciem procedury „Niebieskie Karty”, w 2024 r. na terenie gminy nie sporządzono „Niebieskich Kart”.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku na terenie gminy Białopole działało 6 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, z czego:

- 1) 6 z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem;
- 2) 0 z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży.

Jeżeli chodzi o rodzaje zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych to według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. jest wydanych łącznie 18 zezwoleń z czego: zezwoleń typu A – 6, zezwoleń typu B – 6, zezwoleń typu C – 6, z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży – 0, z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem sprzedaży – 18 (A – 6, B – 6, C – 6).

Na terenie objętym zakresem działalności Komisariatu Policji w Żmudzi stwierdzono:
- 30 interwencji (w tym: 17 dotyczących spożywania alkoholu w miejscach publicznych, 3 dotyczące posiadania środków odurzających lub substancji psychotropowych, 0 wypadków po wpływie alkoholu, 2 interwencje dotyczące przemocy w rodzinie oraz 8 interwencji związanych z prowadzeniem pojazdów w stanie nietrzeźwości).

W 2024 w placówce oświatowej gminy przeprowadzono badanie młodzieży pod kątem zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych:

- 27 uczniów klas siódmych i ósmych wypełniało ankietę składającą się z ośmiu pytań. Wyniki wskazują, że 3% badanych (1 osoba) przyznało się do sięgnięcia po narkotyki w swoim życiu (jeden lub kilka razy ostatnio). Jednocześnie 7% ankietowanych (2 osoby) uważa, że uczniowie z ich szkoły zażywają narkotyki, natomiast kolejne 7% (2 osoby) jest zdania, że można się z nimi zetknąć w ich miejscowości. W odniesieniu do eksperymentowania z narkotykami, dwoje uczniów zadeklarowało, że ich koledzy mieli z nimi kontakt, jednak ta informacja nie ma odzwierciedlenia w pozostałej części ankiety. 11% badanych (3 osoby) przyznało, że spotkało się z propozycją zażycia narkotyków. Jeśli chodzi o powody dla których młodzież sięga po narkotyki, większość uczniów wskazała ciekawość czyli chęć sprawdzenia jak one smakują. Kolejnymi powodami były chęć poprawy nastroju oraz potrzeba zapomnienia o problemach. Mniejsza liczba ankietowanych wskazała że młodzież sięga po narkotyki ponieważ koledzy je proponują, a najmniej uczniów uważa że dlatego, aby się dobrze bawić. Pomimo wskazań części uczniów, że na terenie miejscowości istnieje możliwość zakupu narkotyków, pozytywnym sygnałem jest brak wskazań na rozpowszechnianie substancji psychoaktywnych wśród uczniów na terenie szkoły. Dodatkowo należy podkreślić niski poziom deklarowanego kontaktu uczniów z narkotykami jak i również ich świadomość zagrożeń związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

- 22 uczniów klasy szóstej wypełniało ankietę składającą się z siedmiu pytań. Wyniki badania wskazują, że 18% ankietowanych (4 osoby) przyznało się do sięgnięcia po alkohol w swoim życiu. Najczęściej wskazywaną okazją do spożywania alkoholu były tylko święta i uroczystości rodzinne 15 % (3 osoby), oraz kilka razy w roku (1 osoba). W odpowiedzi na pytanie, jaki alkohol pijesz najczęściej? 18% badanych tj. 4 osoby wskazało piwo. Pozostałe rodzaje alkoholu takie jak wino, wódka, nalewki i inne nie zostały wskazane przez ankietowanych. Trzy osoby (15%) zadeklarowały spożywanie alkoholu w gronie rodzinnym, natomiast jedna osoba zaznaczyła odpowiedź „inne” wskazując, że pije sama. Pozytywnym sygnałem jest fakt, że zdecydowana większość uczniów – 82 % zadeklarowała, iż w ciągu ostatniego roku nie piła alkoholu oraz, że żaden z ankietowanych nigdy nie próbował kupić alkoholu. Wyniki ankiety wskazują również na świadomość uczniów w zakresie zagrożeń związanych ze spożywaniem alkoholu. Ankieta badała również wiedzę uczniów na temat zagrożeń związanych z alkoholem. Uczniowie postrzegają swój dom jako miejsce w którym czują się bezpiecznie i w większości mogą mówić o swoich problemach co może świadczyć o właściwym wsparciu ze strony rodziny. Wskazane postawy mogą stanowić istotny czynnik obronny w kontekście działań profilaktycznych.

- w badaniu ankietowanym przeprowadzonym w klasie piątej wzięło udział 19 uczniów. Kwestionariusz obejmował 10 pytań. 42% uczniów (8 osób) przyznało że miało kontakt z alkoholem. Najczęściej pierwszy kontakt z alkoholem miał miejsce w wieku wczesnoszkolnym. Z odpowiedzi uczniów wynika, że 31 % (6 osób) po raz pierwszy spożywało alkohol w domu, 11% (2 osoby) w gronie starszych kolegów. 15% (3 osoby) wskazało, że sięgało po alkohol głównie przy okazji świąt i uroczystości rodzinnych, a 10% (2 osoby) przyznało, że zdarzyło się im sięgać po alkohol kilka razy w roku. Jednocześnie 26% (5 osób) odpowiedziało, że pił alkohol w ciągu ostatniego roku. W zdecydowanej większości badani uczniowie 89% wskazali że swój

dom rodzinny postrzegają jako miejsce bezpieczne, zapewniające poczucie bezpieczeństwa oraz dobre relacje z rodzicami.

W małej społeczności lokalnej część zjawisk może pozostawać nieujawniona (np. z uwagi na bariery zgłaszania problemów), dlatego poza danymi instytucjonalnymi istotne jest stałe monitorowanie sytuacji w środowisku szkolnym i rodzinnym oraz utrzymywanie dostępnych, nieodpłatnych form wsparcia. Szkoła, jako jedno z kluczowych środowisk wychowawczych, odgrywa istotną rolę w realizacji działań profilaktycznych, w szczególności poprzez wczesne rozpoznawanie zagrożeń oraz wzmacnianie czynników chroniących u dzieci i młodzieży. Przeprowadzona diagnoza stanowi podstawę do zaplanowania działań profilaktycznych i pomocowych ujętym niniejszym Programie.

Rozdział 2

Zasoby lokalne wykorzystywane przez Urząd Gminy Białopole w podejmowaniu działań mających na celu profilaktykę oraz rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii

Skuteczna profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii w społecznościach gminnych wymaga przede wszystkim maksymalnego wykorzystania potencjału tkwiącego w środowisku lokalnym. Mając ten fakt na uwadze, Urząd Gminy Białopole corocznie angażuje do współpracy te jednostki istniejące na terenie gminy Białopole, które z uwagi na swoją działalność, mają możliwość przyczynienia się do większej skuteczności przedmiotowych działań.

Wykaz jednostek działających na terenie gminy Białopole, z którymi Urząd Gminy współpracuje w celu prowadzenia działań profilaktycznych, rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii

Lp.	Jednostka	Zadania
1	Szkoła istniejąca na terenie gminy (Szkoła Podstawowa w Białopolu).	Realizowanie w ramach programów profilaktyczno-wychowawczych zadań określonych w w/w programie – w tym zapewnianie dzieciom alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego, oraz - poprzez pomaganie im w nauce – przyczynianie się do zmniejszenia szkód spowodowanych dorastaniem dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej – w tym dotkniętej problemem alkoholowym. Wspomaganie GKRPA w zakresie diagnozowania społeczności lokalnej pod kątem występowania zjawisk związanych z nadużywaniem alkoholu i innych zachowań ryzykownych. Diagnoza w zakresie występujących w szkole czynników ryzyka i czynników chroniących z uwzględnieniem zagrożeń związanych z zażywaniem narkotyków. Organizowanie i współorganizowanie szkoleń w przedmiotowym zakresie dla rodziców uczniów. Działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna prowadzona wobec uczniów, rodziców i pracowników szkoły w celu przeciwdziałania narkomanii – w tym realizowanie działań o potwierdzonej skuteczności lub opartych na naukowych podstawach. Realizacja innych zadań określonych w w/w programie, które są skierowane do uczniów szkół.
2	Gminny Ośrodek Kultury	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w ramach których odbywają się zajęcia profilaktyczno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży, szczególnie pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym, realizacja zajęć profilaktyczno-wychowawczych (w formie zajęć sportowych) oraz organizowanie imprez profilaktyczno-wychowawczych.

3	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym uzależnieniem od alkoholu (lub problemem alkoholowym), osobom uzależnionym (lub mającym problem alkoholowy), rodzinom osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem od środków odurzających, substancji psychoaktywnych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, dotkniętych ubóstwem; podejmowanie interwencji mających na celu uchronić osoby współuzależnione (a w szczególności dzieci) przed skutkami problemów alkoholowych oraz przemocą; motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia terapii oraz współpraca z GKRPA w zakresie podejmowania działań mających doprowadzić do zastosowania obowiązku poddania się leczeniu; zobowiązywanie nadużywających alkohol pacjentów do poprawy swojej sytuacji życiowej.
4	Zespół Interdyscyplinarny (ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej)	Realizacja działań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej Współdziałanie z GKRPA w przypadkach dotyczących przemocy domowej, gdzie pojawia się problem alkoholowy.
5	Policja (Komisariat Policji w Żmudzi)	Podejmowanie i prowadzenie działań mających na celu: wykrycie popełnianych przestępstw i wykroczeń związanych z nieprzestrzeganiem zasad obrotu napojami alkoholowymi oraz przestępstw i wykroczeń opisanych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, przypadków przemocy w rodzinie i doprowadzenie do ukarania sprawców ww. czynów. Współpraca z GKRPA w zakresie podejmowania działań mających doprowadzić do zastosowania obowiązku poddania się leczeniu; oddziaływania profilaktyczne ukierunkowane na dzieci i młodzież z zakresu problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.
6	Stowarzyszenia trzeźwościowe i inne wspólnoty o podobnych cechach	Udzielanie wsparcia osobom leczącym się z choroby alkoholowej oraz motywowanie osób, które zakończyły leczenie do wytrwania w trzeźwości.
7	NZOZ „Ośrodek Zdrowia w Białopolu”	Wdrożenie w podstawowej opiece zdrowotnej procedury wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji wobec pacjentów spożywających alkohol ryzykownie i szkodliwie. Podejmowanie działań nastawionych na profilaktykę i wczesne wykrywanie chorób rozwijających się na tle nadużywania alkoholu lub zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych; edukowanie w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu - w tym na temat FASD i sięganiem po inne środki odurzające.
8	Funkcjonujące na terenie gminy podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego	Organizowanie czasu wolnego dzieciom, młodzieży i dorosłym przez stworzenie im możliwości zdrowego i konstruktywnego sposobu spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań przy jednoczesnym prowadzeniu oddziaływań profilaktyczno-wychowawczych; prowadzenie szeroko rozumianej działalności profilaktycznej, wzmacnianie więzi międzyludzkiej, integrowanie społeczności lokalnej oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu.
9	Indywidualny terapeuta	Prowadzenie grupy pomocowej w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób nadużywających alkoholu, używających środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, a także udzielanie indywidualnych porad mieszkańcom gminy. Prowadzenie działań wobec uczniów, rodziców.

Rozdział 3

Podmioty pozalokalne współpracujące z Urzędem Gminy Białopole w podejmowaniu działań dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii

Celem jak najpełniejszej realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii Urząd Gminy współpracuje również z jednostkami spoza terenu Białopole. Wykaz i rolę, jaką pełnią te podmioty w podejmowaniu przedmiotowych działań, przedstawia poniższa tabela.

Wykaz jednostek działających poza terenem gminy Białopole, z którymi Urząd Gminy współpracuje w celu realizacji zadań dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii

Lp.	Jednostka	Zadania
1	Sądy oraz zespoły kuratorskiej służby sądowej	Orzekanie w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu; prowadzenie nadzoru kuratorskiego nad osobami objętymi opieką GKRPA; współpraca z GKRPA w zakresie wymiany informacji oraz podejmowania działań mających doprowadzić do zastosowania obowiązku poddania się leczeniu.
2	Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie	Podejmowanie działań polegających na rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz prowadzeniu profilaktyki przeciwalkoholowej w odniesieniu do osób z terenu gminy doprowadzonych do placówki.
3	Placówki leczenia i terapii uzależnień	Prowadzenie terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych (w zakresie choroby alkoholowej oraz uzależnienia od środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych); współpraca z GKRPA w zakresie wymiany informacji dotyczących osób objętych jej opieką.
4	Podmioty prowadzące działania na rzecz pomocy rodzinie, osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu oraz od środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, a także dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym i osobom doznającym przemocy domowej	Prowadzenie terapii wobec wymienionych grup osób, udzielanie schronienia dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i osobom doznającym przemocy domowej. Prowadzenie działalności profilaktyczno-wychowawczej.
5	Funkcjonujące poza terenem gminy podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego	Oddziaływania profilaktyczne ukierunkowane na mieszkańców gminy Białopole.

6	Komenda Miejska	Prowadzenie oddziaływań profilaktyczno-edukacyjnych ukierunkowanych na uczniów placówek oświatowych z terenu gminy oraz ich rodziców. Podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie dostępności narkotyków na terenie gminy oraz wykrywania i ściganie przestępstw oraz wykroczeń opisanych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii.
---	-----------------	--

Rozdział 4

Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

1. Ograniczenie spożywania alkoholu przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe.
2. Opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej.
3. Ograniczenie szkód społecznych wynikających z picia alkoholu przez dzieci, młodzież i dorosłych (w tym kobiet w ciąży).
4. Zmniejszenie prawdopodobieństwa sięgania przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe po środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne tzw. „dopalacze”.
5. Zwiększenie i urozmaicenie oferty dotyczącej alternatywnych sposobów zagospodarowania czasu wolnego – w szczególności poprzez wspieranie rozwoju zainteresowań dzieci i młodzieży.
6. Poprawa stanu psychosomatycznego mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem problemów wynikających z nadmiernego spożywania alkoholu.
7. Umożliwienie otrzymania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym i dorosłym osobom współuzależnionym.
8. Motywowanie uzależnionych oraz nadużywających alkoholu mieszkańców gminy do podejmowania działań mających na celu zachowanie trzeźwości oraz wspieranie ich w tym zakresie.
9. Podejmowanie działań informacyjno- edukacyjnych dotyczących upowszechnienia wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych,
10. Eliminowanie przypadków naruszania zasad obrotu napojami alkoholowymi.
11. Wzmacnianie kompetencji psychospołecznych dzieci, młodzieży i dorosłych, w szczególności radzenia sobie ze stresem, presją społeczną i podejmowania odpowiednich decyzji.

Rozdział 5

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Wstęp

W zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi Program realizuje zadania własne gminy określone w art. 4¹ z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W zakresie przeciwdziałania narkomanii Program realizuje zadania własne gminy wynikające z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Działania dotyczące uzależnień behawioralnych realizowane są w ramach profilaktyki i promocji zdrowia, zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym. Mają one charakter profilaktyczny, edukacyjny i informacyjny.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych oraz osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Metody realizacji zadania:

- 1) współpraca z placówkami leczenia i terapii uzależnień w zakresie wymiany informacji, dofinansowania ponadstandardowych usług z zakresu profilaktyki uzależnień oraz terapii osób uzależnionych w odniesieniu do mieszkańców gminy;
- 2) prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego, w ramach którego prowadzony jest dyżur terapeuty który udziela informacji nt. szkodliwości alkoholu oraz mechanizmów i profilaktyki uzależnień wszystkim osobom zainteresowanym, informuje się osoby uzależnione o możliwościach leczenia; podejmuje się również działania mające na celu motywowanie do podjęcia leczenia tych mieszkańców gminy, wobec których zachodzi uzasadnione podejrzenie istnienia choroby alkoholowej, udziela się wsparcia osobom, które zakończyły terapię odwykową;
- 3) współpraca z Oddziałem Terapii Uzależnienia od Alkoholu Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym w Chełmie w zakresie przekazywania informacji dotyczących problemów alkoholowych na terenie gminy Białopola, a także realizacji działań polegających na rozwiązywaniu problemów alkoholowych w odniesieniu do osób z terenu gminy doprowadzonych do wytrzeźwienia;
- 4) wspieranie działalności stowarzyszeń i organizacji społecznych zajmujących się udzielaniem pomocy osobom uzależnionym od alkoholu oraz osobom uzależnionym lub zagrożonym uzależnieniem od środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, zamieszkałym na terenie gminy Białopole;
- 5) współpraca ze stowarzyszeniami trzeźwościowymi i innymi wspólnotami o tym charakterze;
- 6) zamieszczanie na stronie internetowej Urzędu Gminy informacji na temat możliwości uzyskania pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem;
- 7) podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- 8) w miarę potrzeb podejmowanie innych działań służących realizacji zadania.

2. Objęcie rodzin dotkniętych chorobą alkoholową pomocą psychospołeczną i prawną, a szczególności ochroną przed przemocą domową.

Metody realizacji zadania:

- 1) motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia terapii odwykowej, a w przypadku braku współpracy podejmowanie przez GKRPA działań zmierzających do orzeczenia przez Sąd wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 2) udzielanie w ramach działalności punktu konsultacyjno-informacyjnego wsparcia, dostarczanie informacji nt. możliwości poprawy trudnej sytuacji życiowej członków rodzin osób uzależnionych i nadużywających alkoholu (w tym również informowanie o podmiotach zajmujących się szeroko rozumianą pomocą rodzinie);
- 3) udzielanie mieszkańcom gminy bezpłatnych porad prawnych przez adwokatów i radców prawnych wyznaczonych przez Okręgową Radę Adwokacką oraz Radę Okręgowej Izby Radców Prawnych, a także przez organizacje pozarządowe (np. Fundację Sursum Corda lub OIC Poland) działające na zlecenie powiatu.
- 4) udzielanie informacji odnośnie zagadnień prawnych z zakresu: prawa rodzinnego, karnego, cywilnego i innych – w tym udzielanie pomocy w sporządzaniu pism procesowych;
- 5) kierowanie wniosków do Policji lub Prokuratury w przypadkach określonych w art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;

- 6) podejmowanie prób zdiagnozowania rozmiarów zjawiska przemocy domowej na terenie gminy oraz działań uświadamiających dzieci i młodzież w przedmiotowej kwestii (w tym możliwości uzyskania pomocy);
- 7) współpraca z podmiotami zajmującymi się pomocą ofiarom przemocy – w tym Zespołem Interdyscyplinarnym;
- 8) udzielanie wsparcia finansowego placówkom leczenia i terapii uzależnień oraz innym podmiotom w zakresie prowadzenia terapii dla osób współuzależnionych;
- 9) inicjowanie i finansowanie oddziaływań profilaktyczno-wychowawczych oraz socjoterapeutycznych podejmowanych wobec dzieci pochodzących z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub problemami narkomanii, borykających się z różnego rodzaju problemami psychospołecznymi (między innymi w szkołach i podczas wyjazdów wakacyjnych);
- 10) podejmowanie i finansowanie działań mających na celu integrację wewnętrzną oraz wzmocnienie więzi rodzinnych w rodzinach z problemem alkoholowym (między innymi przez organizowanie dzieciom i rodzicom możliwości wspólnego konstruktywnego spędzania czasu wolnego);
- 11) edukacja dorosłych dotycząca tematyki przemocy w rodzinie oraz zwiększanie świadomości społecznej w tym zakresie poprzez zamieszczanie artykułów na stronie internetowej urzędu gminy oraz kolportowanie ulotek i materiałów informacyjno-edukacyjnych;
- 12) współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Sądem, Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej, Prokuraturą, związkami wyznaniowymi oraz szkołami (głównie pedagogami szkolnymi) i – w razie potrzeby – innymi podmiotami w przedmiocie przemocy domowej oraz podejmowanie wspólnych działań zmierzających do przeciwdziałania temu zjawisku;
- 13) w miarę potrzeb podejmowanie innych działań służących realizacji zadania.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Metody realizacji zadania:

- 1) zbieranie i opracowywanie informacji nt. występowania u dzieci i młodzieży zachowań związanych z piciem alkoholu i zażywaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych – w tym analiza diagnozy w zakresie występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących z uwzględnieniem zagrożeń związanych z zażywaniem narkotyków;
- 2) informowanie, edukowanie oraz szkolenie mieszkańców gminy Białopole w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii oraz prowadzenie działalności wychowawczej i zapobiegawczej w odniesieniu do przedmiotowej problematyki w ramach punktu konsultacyjno-informacyjnego;
- 3) podejmowanie działań na rzecz edukowania mieszkańców gminy w zakresie negatywnych skutków spożywania alkoholu, w tym na temat FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych);
- 4) upowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących zagrożeń związanych z narkomanią i zasad zapobiegania jej oraz zamieszczanie artykułów dotyczących przedmiotowych kwestii na stronie internetowej urzędu gminy;
- 5) realizacja programów profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie problemom alkoholowym i zapobieganie narkomanii dla dzieci i młodzieży, nauczycieli oraz rodziców uczniów placówek oświatowych gminy Białopole;
- 6) przeprowadzanie konkursów z zakresu profilaktyki dla dzieci i młodzieży gminy Białopole;

7) realizacja – we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury oraz funkcjonującymi na terenie gminy Białopole placówkami oświatowymi – działań profilaktyczno-wychowawczych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz dorosłych:

a) we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury są realizowane programy profilaktyczno-wychowawcze:

- programy są realizowane na podstawie złożonego przez ośrodek kultury wniosku o dofinansowanie zadania dotyczącego profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przedstawionego harmonogramu i planu ich realizacji

b) we współpracy ze szkołami są realizowane programy profilaktyczno-wychowawcze (w tym programy rekomendowane):

- programy profilaktyczno-wychowawcze realizowane w szkołach są na podstawie przedłożonych wniosków o dofinansowanie programów profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przedstawionego harmonogramu i planu ich realizacji.

8) podejmowanie i dofinansowanie działań mających na celu połączone z przekazywaniem treści profilaktycznych zagospodarowaniem czasu wolnego dzieciom i młodzieży, w tym wyjazdy wakacyjne (współpraca m.in. ze szkołami, parafiami, podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego);

9) współpraca ze szkołami w zakresie działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej prowadzonej wobec uczniów, rodziców i pracowników szkoły w celu przeciwdziałania narkomanii;

10) prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych, adresowanych do różnych grup, w szczególności do dzieci i młodzieży dotyczących zagrożeń oraz szkód wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych oraz nowych substancji psychoaktywnych;

11) upowszechnianie informacji dotyczących dostępu działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych oraz o placówkach leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych oraz nowych substancji psychoaktywnych;

12) podejmowanie działań edukacyjnych dotyczących zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu wobec ludzi dorosłych oraz upowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych (w formie ulotek i publikacji) z zakresu problematyki uzależnień;

13) prowadzenie akcji informacyjnych dla sprzedawców ze szczególnym uwzględnieniem zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim oraz kontrolowanie przestrzegania tych zasad;

14) organizowanie kursów i szkoleń dla osób zaangażowanych w realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii mających na celu nabywanie i doskonalenie umiejętności służących prowadzeniu przedmiotowych działań, w tym problematyki uzależnień behawioralnych (w miarę możliwości również finansowanie szkoleń);

15) zbieranie i opracowywanie informacji nt. struktury występowania na terenie gminy Białopole zachowań związanych z nadużywaniem alkoholu oraz zażywaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych;

16) podejmowanie działań informacyjno- edukacyjnych dotyczących upowszechnienia wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w szczególności takich jak problemowe korzystanie z internetu, gier komputerowych, hazardu oraz innych działań zachowań o charakterze nawykowym, realizowanych w ramach zadań z zakresu zdrowia publicznego zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym.

17) w miarę potrzeb podejmowanie innych działań służących realizacji zadania.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Metody realizacji zadania:

- 1) wspieranie działań podejmowanych przez osoby fizyczne oraz instytucje i stowarzyszenia statutowo zajmujące się zagadnieniami z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych lub przeciwdziałania narkomanii przez udzielanie wsparcia edukacyjnego i lokalowego, a także wspólne organizowanie imprez promujących zdrowy i trzeźwy styl życia;
- 2) włączanie podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w wykonywanie przedmiotowych działań, między innymi poprzez zlecenie im do realizacji zadań zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii – zgodnie z obowiązującymi w tej kwestii przepisami;
- 3) w miarę potrzeb podejmowanie innych działań służących realizacji zadania.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art.13[1] i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Realizacja kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Do podjęcia ww. interwencji uprawnieni są funkcjonariusze policji, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz upoważnieni przez Wójta Gminy pracownicy Urzędu Gminy Białopole.

Do występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego uprawniona jest osoba każdorazowo upoważniona przez Wójta Gminy Białopole.

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Możliwość wspierania finansowego centrów integracji społecznej.

Rozdział 6

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy w szczególności:

- 1) pełnienie funkcji inicjującej oraz opiniodawczej wobec działań z zakresu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- 2) kierowanie osób nadużywających alkoholu na badanie do biegłych, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia (w sytuacjach określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) oraz – w uzasadnionych przypadkach – kierowanie do sądu wniosków o orzeczenie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) opiniowanie wniosków dotyczących wydania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji (wszystkich członków Komisji – z wyłączeniem członka komisji pełniącego funkcję pełnomocnika Wójta do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii), w wysokości stanowiącej 3,5% minimalnego wynagrodzenia za pracę brutto za każde posiedzenie w danym roku kalendarzowym, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę na dany rok kalendarzowy.

Członkowie komisji za wyjazdy służbowe krajowe otrzymują faktyczny zwrot kosztów przejazdu.

Na czynności inne niż udział w posiedzeniach Komisji, a wynikające z realizacji gminnego programu (np. praca w punkcie konsultacyjno-informacyjnym dla osób z problemem alkoholowym) mogą być z członkami Komisji spisane odrębne umowy.

Rozdział 7

Finansowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Źródłem finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są wpływy z opłat:

- 1) za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – tzw. „korkowe”,
- 2) z tytułu wprowadzonego podatku od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml – art. 9² ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – tzw. „podatek od małpek”.

Rozdział 8

Raport z wykonania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji.

Monitorowanie sytuacji występujących zagrożeń w środowisku lokalnym jest podstawą do właściwego rozeznania skali problemu uzależnień w gminie Białopole, a w konsekwencji do planowania działań profilaktycznych adekwatnie do potrzeb. Monitorowanie stanu tych problemów będzie odbywało się we współpracy z realizatorami programu. Wyżej wymieniony monitoring będzie przeprowadzony poprzez:

- zbieranie danych szacunkowych, statystycznych, ankietowych,
- analizę uzyskanych danych,
- wymianę informacji między instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi założenia Programu na terenie gminy Białopole,
- prowadzenie działań mających na celu ocenę rodzaju i stopnia zagrożenia uzależnieniami, a także monitorujących skuteczność realizowanych programów profilaktycznych.

Raport z wykonania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji przedkłada się radzie gminy w terminie 30 czerwca roku następnego po roku, którego dotyczy raport.